

EUExcerts satsning på säkerhetsfrågor fortsätter

I DET HÄR NUMRET:

Norsk industri tryggar kompetensöverföring	1
Utveckling av handledarrollen i KY	2-3
Brittiskt besök med fokus på utbildning	4
Utveckling av universitetsutbildning på distans	5
Italienska partnern producerar utbildningsmaterial	5
KY-upplägget intresserade britterna	6
Nya KY-utbildningar beviljade vid Masugnen	6

Nammo Raufoss A/S i Norge vill trygga kompetensöverföringen

Incidenter och olyckor inom explosivämnesindustrin orsakas i dag till 80 % av den mänskliga faktorn, och 20 % av mekaniska fel. På 1980-talet var siffrorna de omvända.

Det här resultatet beror på brist på kompetensöverföring mellan de äldre och de yngre på företagen.

Hans-Frode Homb vid Nammo Raufoss A/S i Norge presenterade vid EUExcerts decembermöte en undersökning han gjort tillsammans med en lokal projektgrupp. Arbetet har gjorts genom FEX 2005.

Arbetsuppgifter, position inom företaget och kompetensen hos de anställda som är 56 år och äldre undersöktes. De utgör 20 procent av arbetsstyrkan, och kommer med största sannolikhet att pensioneras inom sex år.

Hans-Frode Homb från Nammo Raufoss A/S i Norge presenterade undersökningen för de europeiska samarbetspartnerna på EUExcert-mötet i NIF:s lokaler i Stockholm..

EN RAD VIKTIGA ÅTGÄRDER SPECIFICERADE

I undersökningen framkom olikheter mellan olika avdelningar, men att man ombesörjt kompetensöverföringen i stort på företaget. Viktiga resultat som framkom var:

- Mer systematiserad teoretisk utbildning behövs.
- Alla arbetsledare ska ha genomgått vissa grundutbildningar såsom Bas I och II samt ALLEX.
- Regelbunden uppföljning av teoretiska kunskaper med särskild vikt på säkerhetsfrågor. Teoretiskt och praktiskt prov som avslutning på repetitionskursen.
- Förbättring av arbetsinstruktioner och använda visuella och elektroniska hjälpmedel, bl.a. 3D-modeller.
- Arbetsrotation mellan linjer och avdelningar är viktigt.
- Bättre kartläggning behövs av den kompetens som finns och de arbetsuppgifter, produkter, maskiner och produktionsmetoder som kräver speciell kompetens.
- För att säkra kompetensen framöver måste man kontinuerligt se över kommande pensionsavgångar och säkra återväxten av nyckelpositioner inom företaget.

Kent Kärrlander (högst upp t.v.) från NIF var värd för bl.a. Roberto Folchi, Italien, Hans-Frode Homb, Norge och Margaretha Rosberg från Sverige.

Handledare på företaget har viktig roll

Ett sätt att trygga en framtida kompetensförsörjning i explosivämnesindustrin är den efterfrågestyrda KY-utbildning som arrangeras av Lärcentrum Masugnen i Lindsberg i samarbete med företagen och branschorganisationen KCEM.

KY-utbildningen för Tekniker som hanterar explosiva och brandfarliga ämnen inom industrin sker till stor del på distans. Deltagarna har sin LIA-tid (Lära i Arbete) på företagen, och kombinerar därmed teorin med praktiskt arbete.

Handledarna på företagen har här en oerhört viktig uppgift, och nyligen startades ett Equal-partnerskap där bland annat KY-utbildningen ingår. Här läggs initialt fokus på förbättringar av stöd och utbildning för handledarna. En av handledarna är Lea Mattsson på Saab Dynamics, som själv deltog i den KY-pilotutbildning som arrangerades av Masugnen åren 2002-2003. Då var handledarrollen inte så utvecklad, vilket har varit en sporre som fått Lea att fundera mycket på sina uppgifter. Hon tycker att handledarträffarna inom utbildningen har varit mycket givande. Man har kunnat fråga varandra om råd och fått konkreta tips till sitt eget arbete.

Hon definierar sitt uppdrag som ”coaching”, vilket är det som hon ägnar sig åt till vardags i sitt jobb som biträdande driftsingenjör. Och då handlar det om att föra en dialog med deltagaren. Det är också viktigt att kunna företa Handledaren bedömer

studenternas LIA-tid och betygsätter också projektarbetet.

Handledare i Karlskoga:
(fr. v.) **K-G Larsson**
Lea Mattsson
Micke Granlund
Anders Nyberg
Åke Eriksson

Gunilla Wikström, till vänster, uppskattar sin handledare Lea Mattson, som tidigare gått KY-utbildningen och som därför kombinerar arbetsgivar- och studerandeperspektivet.

HANDLEDARNA I FOKUS I EQUAL-PARTNERSKAP

- Handledarna är oerhört viktiga för utbildningens resultat. Det är viktigt att samarbetet fungerar mellan oss och handledarna och deltagarna emellan. Det säger Magnus Sjöberg, koordinatör för KY-utbildningen och en av de lokala projektledarna för partnerskapsarbetet och ger en bild av vad man kommer att fokusera på inom Partnerskapet AFFLA Equal:

- **Handledarrollen.** Att organisera utbildning av handledare, utarbeta utbildningsmaterial för handledarna, göra en plan för de studerande under LIA-perioderna, d.v.s. kvalitetssäkra LIA-verksamheten.
- **Jämställdhetsperspektivet.**
- **Mångfaldsbegreppet.** Behovet av män/kvinnor, svenskar/invandrare, hög formell utbildning/låg formell utbildning, yngre/äldre.
- **Kommunikationsmetoder.** Hitta vägar för att underlätta samarbetet mellan handledare, utbildare och studenter samt med övriga arbetstagare och arbetsgivare. Allt för att sprida kunskap om lärande till så många som möjligt.
- **Spridning.** Att hitta nya former för att sprida ett lärande tänkesätt till hela arbetsplatsen. Det kan exempelvis ske genom att de studerande får uppgifter knutna direkt till företaget, så att personalen på LIA-platsen också blir involverad i lärandet och utbildningen på företaget.

Information och planering viktiga uppgifter för en handledare

Åke Eriksson är en man med värdefull arbetslivserfarenhet. Han har haft samma arbetsplats i mer än 30 år, Bofors Test Center i Karlskoga. Han ser behovet av påfyllning i framtiden, inte minst pga. ökade pensionsavgångar. Åke framhåller vikten av att få ”rätt” studenter, de som är intresserade och som har en adekvat bakgrund. Är de inte förberedda för det som väntar, påverkar det också handledaren negativt.

KONTAKTPERSONER PÅ AVDELNINGARNA

När han ska beskriva sin uppgift och omfattningen av sitt handledaruppdrag, pekar han på två stora uppgifter — information och planering. Tidsåtgången är 5-10 procent av en heltid. Men så har Åke också valt ut kontaktpersoner som finns på varje avdelning, och som är ett extra stöd till studenterna. En slags mentorskap, som visat sig fungera mycket bra. Dessa personer har dessutom själva genomgått KY-utbildningen, vilket är ett extra plus.

SOCIALA SAMVARON OCKSÅ VIKTIG

Veckorna före jul får KY-studenterna se samtliga avdelningar på Bofors TestCenter. Därefter planerar man tillsammans var resten av LIA-tiden ska göras.

Åke Eriksson framhåller också vikten av att KY-studenterna inbjuds till såväl informationsträffar som fester och samkväm. De får inte bli en egen liten grupp för sig själva, utan måste ges möjlighet till att odla kontakter med arbetskamraterna på avdelningen också.

- Viktigt att handledaren har ett eget intresse

- Det är en trygghet att veta att handledaren finns, även om man inte alltid behöver ha daglig kontakt. Det kan ibland räcka med att Åke kommer förbi och frågar hur det går.

Det säger Christian Carlsson, Jonas Lindskog och Åsa Klaw, som alla tre valt - och till sin lycka fått komma - till Bofors Test Center under sin LIA-tid.

- Det är viktigt att handledaren är tillgänglig, intresserad och visar sin uppskattning för att man är där, säger Christian.

- Och att man inte är till besvär när man frågar om något, tillägger Jonas.

- Jag tror att det är viktigt att handledaren har ett eget intresse av att vara handledare. Dessutom är det en fördel för oss att Åke är intresserad av utbildningen, säger Åsa.

Åke Eriksson handleder Jonas Lindskog, Christian Carlsson och Åsa Klaw.

Det fanns mycket intressant att hämta vid besöket på Masugnen, tyckte den brittiska referensgruppen för EUExcert-projektet, som engagerade sig i diskussioner och frågor.

Problemen med återväxten inom explosivämnesbranschen en fråga som förenar europeiska länder

Besöket av den brittiska delegation som under en decembervecka bland annat besökt Masugnen ses som ett viktigt led i EUExcerts arbete att skapa ett transnationellt nätverk för arbetsplatsbaserad utbildning inom explosivämnesbranschen. En utbildning där man ska använda modern IT- och distanskommunikation.

I fokus under veckan var bland annat:

- KY-utbildningen (som det berättas om på annan plats i nyhetsbrevet) och den referensgrupp och handledarutbildning som kopplats dit.
- Hur arbetsgivare inom explosivämnesbranschen och fackförbund samverkar i utbildningsfrågor.
- KCEM:s och Masugnens arbete med arbetsplatsförlagd utbildning.
- Europeiskt sprängkort (Shotfire Licences) som utfärdas av EFEE*. Sprängkortet underlättar för att på kort tid få starta upp ett sprängarbete utanför det egna landet.

Också i Storbritannien brottas man med frågan om hur man rekryterar unga personer till branschen. Utbildningar måste anpassas efter behoven, precis som i Sverige.

*EFEE står för European Federation of Explosives Engineers.

Chef med explosivbakgrund

Lindesbergs kommunchef Peter

Bring välkomnade de brittiska besökarna och gav en bild av Bergslagen historiskt och i nutid.

Han kunde också berätta om sin egen bakgrund inom explosivämnesbranschen. Han har bland annat varit VD för Nammo LIAB samt funnits med i KCEM:s styrelse.

Viktigt med samma synsätt

- Vi har arbetat med efterfrågestyrd och flexibel utbildning sedan 1980-talet, kunde Masugnens chef Conny Johansson berätta.

De handledare som finns på arbetsplatserna får också utbildning. Det är viktigt att vi alla har samma synsätt på användning av ny teknik m.m. framhöll han.

Gav ett forskarperspektiv

Verksamhetsledaren för FoU-centret APeL, Carina Åberg, berättade om den klyfta som råder mellan utbildningsvärlden och arbetslivet.

Efterfrågestyrt och tillgänglighet är nyckelord för framtida utbildningsinsatser.

Utveckling av universitetsstudier på distans

Vid Cranfield University pågår arbetet med att arbeta fram en distansutbildning kring explosivämneshantering.

Många soldater är nu stationerade i Afghanistan och Irak, och har därmed svårt att fullfölja utbildningar. Med distansutbildningar får de möjlighet att fullfölja utbildningar vid Cranfield University, oavsett var de befinner sig i världen. Ett datorbaserat utbildningsmaterial kommer att bli mycket användbart också för studenter i exempelvis Australien, som i framtiden kan genomföra en stor del av utbildningen på hemmaplan.

Professor Ian G. Wallace från Cranfield University, England.

”Det finns ingen som motsäger det vi arbetar för i EUExcert. Alla är verkligen överens om att vi arbetar kring en väldigt bra idé.”

Professor Ian G. Wallace, England

Professor Ian G. Wallace och dekanus Jackie Akhavan presenterade ett första utkast till materialet för övriga partners i EUExcert-projektet vid mötet i Stockholm i december.

Italienska partnern satsar på uppdaterat utbildningsmaterial

Genom EUExcert-projektet har den italienska satsningen på utbildningsmaterial tagit fart ordentligt. Tre nya utbildningsmaterial med olika inriktningar har framtagits av Mara Battocchio och Roberto Folchi från företaget Nitrex.

Under året har 440 personer deltagit i sammanlagt sju kurser. De flesta, närmare 70 procent av deltagarna, kommer från gruvindustrin. Noteras kan också att cirka 10 procent av deltagarna har kommit från italienska departement.

Utbildningsmaterialet rör bland annat speciallagstiftningen kring explosiva varor, som enligt de italienska partnerna inte är tillräckligt kända i Italien.

Doktor Roberto Folchi, Italien.

Mara Battocchio från företaget Nitrex framhåller vikten av ett uppdaterat utbildningsmaterial.

Leonardo da Vinci

För mer information kontakta:

Hans Wallin, Sweden
Phone: +46 (0) 586-84 742,
+46 (0)151 19520
Mobile phone: +46 (0)70-566 73 9
E-mail: hans.wallin@kcem.se

Nya KY-platser beviljade

Myndigheten för
Kvalificerad
Yrkesutbildning
har beviljat
Lärcentrum Masugnen
finansiering av
ytterligare
fyra utbildningsomgångar
med start hösten 2006.

Villkoren är dock att
utbildningen håller
god och hög kvalitet,
att efterfrågan från
industrin kvarstår och att
KY-myndigheten får de pengar
man sökt från regeringen,
enligt Erland Olbers
på KY-Myndigheten.

VÅR HEMSIDA

www.euexcrt.org

UPPDATERAS
KONTINUERLIGT
MED
INFORMATION
OM DET ARBETE
SOM UTFÖRS AV
PROJEKTETS
OLIKA PARTNERS

Nyhetsbrevsredaktör:
Maria Lindstedt, Lärcentrum
Masugnen Lindesberg © 2005
maria.lindstedt@masugnen.lindesberg.se

KY-upplägget intresserar även det brittiska försvarsdepartementet

Handledare Lea Mattsson befann sig på Björkborn, Karlskoga, och deltog via telebildssändning på mötet i Lindesberg. Diskussionen handlade bland annat om distanskommunikation i KY-utbildningen.

Representanter för det brittiska Ministry of Defence, explosivämnesindustrin, utbildningsanordnare m.fl. har intresserat sig för den KY-utbildning som bedrivs på Masugnen. Detta på grund av att man i Storbritannien brottas med samma problem som Sverige, där väntade pensionsavgångar kommer att urholka kompetensen på företagen. Man behöver därför bland annat satsa på behovsanpassade utbildningar. KY är en förebild.

I december besökte gruppen, som även fungerar som en referensgrupp för EU-Excrt inom den brittiska explosivämnessektorn, bland annat Lindesberg: Masugnen och APeL, företag och institutioner i Karlskoga, Vingåker, Katrineholm och Stockholm under en veckas studiebesök. Referensgruppen var imponerad, engagerad och frågvis om utbildningarnas innehåll och handledarutbildningar.

KY-deltagarna Johan Petri, Gunilla Wikström, och Mikael Nyberg deltog under studiebesöket på Masugnen för att ge sin bild av utbildningen. Referensgruppen undrade bland annat om utbildningen av och stödet till handledarna, om utbildningens innehåll och inriktning samt om studenternas intresse av ett europeiskt utbyte av LIA-platser.

- Jag är klart intresserad av att göra min LIA-tid i England, sa Johan Petri med en stort leende och tillade: När kan jag komma?

De brittiska besökarna imponerade av hur långt man i Sverige kommit med telebildssändningar och de arbetsplatsförlagda utbildningarna som ju är mycket kostnadseffektiva.